

Kære Christiansborg, få nu læst Solow

Børsen den 11 januari 2024

Lige før jul døde den amerikanske økonom Robert Solow, 95 år gammel. Vi er ikke vant til at skrive nekrologer på denne plads, men Solow var ikke hvem som helst. Sammen med australieren Trevor Swan - der fik samme teoretiske indsigt på samme idé - revolutionerede han sidst i 1950'erne vores forståelse af økonomisk vækst. Deres indsigter er desværre stadig ikke nået til Christiansborg.

I 1940'erne og 1950'erne havde mange økonomer samme tro på investeringer som politikere i dag: Jo større investeringerne var, jo mere vækst ville man få. Det var dog også tiden, hvor mange mente, at politisk styrede investeringer ville give mere vækst.

Man så på de officielle tal for Sovjetunionens økonomiske vækst og konkluderede, at den tydeligvis var stærkere og mere permanent end USA's.

Det var derfor en revolution, da Solow og Swan i 1956 gjorde op med idéen om, at almindelige investeringer i produktionsapparat - fabrikker, udstyr, arbejdskraft - skaber langsigtet vækst. De to forskere startede med den helt ukontroversielle idé, at der er "aftagende marginalafkast", det vil sige, at man får mindre ud af at købe maskine nummer 50 end maskine nummer 5. Den anden bid af modellen var, at maskine 50 kræver lige så meget vedligeholdelse og koster lige så meget at erstatte som nummer 5.

Den særlige indsigt, forskerne indså, var, at kombinationen af de to indlysende forhold betyder, at almindelige investeringer når et punkt, hvor de alle sammen går til vedligehold af det eksisterende produktionsapparat. Omkostningerne til vedligehold kommer ganske enkelt til at indhente den ekstra produktion, man får fra yderligere investeringer.

Når man ser, at nogle lande har stabil vækst, kan den derfor logisk ikke komme fra den type investering.

Solow og Swans kontroversielle indsigt var derfor, at i det lange løb kommer al vækst fra produktivitetens fremskridt, mens politik, der hæver investeringerne, i bedste fald kun kan give et helt midlertidigt boost. Ignorerer man de ekstra vedligeholdelsesomkostninger, kan politikken endda i princippet føre til lavere vækst.

Det gælder ikke mindst offentlige investeringer i infrastruktur, der ofte kan lyde vækstfremmende, men hvor omkostningerne til vedligehold typisk ignoreres.

I praksis har al vækstteoretisk forskning siden da fokuseret på at forstå, hvordan produktivitetens fremgang skabes. Ud over et generelt fokus på uddannelse handler langsigtet vækst om udvikling og læring i både forskningen og på virksomhedsniveau.

Flere nye studier viser således - måske ikke overraskende - hvordan politisk styring og regulering af forskning og udvikling decideret kan føre til, at man får mindre innovation for pengene.

Det er derfor lidt af en gåde, hvorfor danske politikere forsøger at undgå at have en diskussion om produktivitet og stadig taler om investeringssiden. Det er en uproduktiv politisk diskussion.

Christian Bjørnskov